

F O A I A

pentru

MINTE, AMINA SI LITERATURA.

Nr. 7.

MERCURIU, 18. FEBRUARIU

1853.

OBSERVARI ORTOGRAFICE.

(Urmare.)

4. Fiind ca d și t înainte de ă contrasă așa son subtfre, și fiind ca și înainte de ă nasală așa, trebuie să aibă acestă son; astă deacă prin derivătună tot în aceleși cuvinte ar trece acelă ă în i și oră, precum se intembla cand din nominii nearticulați barbatesci ori femeiescă în i trecă prin midilocirea declinării în articulații în i, i, și în adoua persona nr. sing. ori mult. la verbe trecând: idă, tă, in: di, ti; atunci și cei mai puțin deprinsă în regulele grammaticale ori ortografice atâtă bagare de seama barem se aibă, ca se cerce în câteva a deriva acele cuvinte, și deacă la antea derivătună: d și t așa avut son subtfire, atunci și în adoua, și mai departea derivătună va avea son subtfire, precum în: bra dă (dela bradă), bra dăi (dela bradă), bra dălor (dela bradă), audă (dela audă), audătă (dela audă), ori infinitivul audă; frată (dela frate), fratăi (dela frată), partile (dela partă) s. a., său deacă nicăi prin astă ușoara derivătună în asemenea intemplări n'ar sci căutare: ca d, t așa son subtfire: atunci ca se incungurișă sedilla, însemne pe următorul i cu semnul sonului nasală, stramutându-lu în i, și apoi nicăi cand va putea sminti, serie dăra: bradă, frată, bradălor, fratălor, partă, audă, audătă, audănd, immultă, immultăd, astă dela barbată, barbată, barbatălor, imbarbatăescă, imbarbată, barbată, frată, cumnătă, betă, rezolută (în locu de rezoluțune) s. a.

De unde se vede ca: c, d, g, t urmand ă nasală, nicăi cand pot se se responda cu son gros, nicăi e bine a scrie: tacind, udind, intielegind, dinsul, debuind a scrie: tacend, udând, intielegend, dënsul, său deacă vrea cu i scrie: dinsul, astă ténéră ori tineră, ear nu tineră.

Dar a serie și a pune i curată (adecă însemnată cu punctă) în fersitul nominilor nearticulați, și în adoua persoană nr. sing. și mult. la verbe, în locu de ă semison, este mare sminta, prin ce în manuscrisse și tipariu cetind, tare ne impedeam; nescind cum se cetim nesunatoriele precedanee c, d, t, astă în locu de bra dă, frată, partă, audă, cauță, socă, se nu scriem: bra dă, frată, partă, audă, cauță, socă s. a., insă nu numai în cuvinte, în care: d, t în fersitul vorbelor nainte de ă trebuie să-să stramute sonul în subtfire, ear punând i curat ne impedeam intru dreapta cetire; ci nu trebuie se scriem i curată nicăi cand precedeadă alte nesunatorie, astă în nume nearticulați nu trebuie se scriem: ferici, lungi, rumen, umili, domni, albi s. a., în locu de: ferici, lungi, rumen, umili, domni, albi s. a., dar nicăi atunci se scriem cu un i cand nominii sunt articulați, astă atunci se nu scriem: ferici, lungi sel., în locu de: ferici, lungi, rumen, umili, domni, albi s. a., ca și alta este cand scriem: ferici, lungi sel., atunci adecă e infinitivul verbelor: fericescă, lungescă s. a. Astă totdeauna carii (cu ii) cand e pronume; ear cand e nume nearticulați: cari, articulații carii (caries). — Nebagand de seama la aceste, pe catuim în contra regulelor grammaticale. — Sunt pentru aceea intemplări, unde nu putem scrie i scurt în finea vorbelor, ci trebuie se scriem i curat, precum în: negri (dela negru și negrescă), socii, codri, nostri, lucri, mustri, latri (su) s. a. Causă pentru care se scriu asemenea vorbe cu i curată o aducă înainte Grammaticele bune.

Cand nu putem deduce vorbele prin derivătună, ca în declinări, și conjugări; ear c, d, g, s, t*) înainte de vreunel sunatori trebuie se se

*) Dupa c, d, g, s, t punend în astă intemplări i

responda cu son stramutatū: atunci fara nică o im-
pedecare după aceste nesunatori punem un ū scurt,
prin ce dintr'odata se si vede stramutarea acestor
nesunatori în son secundarū, precum in: c ūrca,
frund ūa, spud ūa, prand ūa, ~~excurd~~ ūa, assiediam,
relig ūne, impreg ūur, s ūerpe, mós ūu, s ūoperla,
ti ūéra, tramt ūtoriu, mat ūu, mot ūu s. a. Apoi
deaca în unele parti a le Banatulu se pune i séu
ă, și după alte nesunatori, precum in: imp i edecū,
l ūemnū, Pietru, p ūeru, p ūerdū, l ūegū, r i ece,
m ūeu s. a., de ce se nu punem atunci, cand voim
si trebuie se ajutām scriintia cu litere ?

Despre d si t inca măi trebuie sciat, ca aceste
nesunatori inainte de i scurtă in unele intemplieri
stramuta sunul seu cel subțire in altfeliu de son
subtire; adeca d i in prea pucine vorbe se respunde
ca g i, precum in: midilocu or i mid iulocu, d i ume-
tate, putred i une, d i os; ear t in tōte verbele ter-
minate in: tiune, tios, tior se respunde ca: ciune,
cios, cior, precum in: tet i une, desierat i une, in-
tielept i une, credit i os, fet i or s. a.

Litera s inainte de c stand se respunde in unele vorbe cu son firescū, adeca subtfre, precum in: scara, brōsca, mușca, scolū, sculandū, pascu, pascend, nascū s. a., in altele cu son grossū precum in cloșca, scola, musca (dela muscū), pisčū, pisca, pesce, pesci, naseū, pasci, cunoșci s. a., deaca s pentru sonul seu cel grossū ar trebui se se inseamne, dora numai in aceasta din urma intemplare ar trebui insematu; pote insa remane si fara semnu; ca-ci usior ne dam a face distingere, si intre aceste sonuri precum scim ceti pe s cu son gros si in vorbele: dasde, gusba, hasma, asi s derea, prime s die, casligū, fere sti. (Vedî mai sus sub Nr. 1.)

5. Catra literelor nesunatori stramutări se mai
adaogă și pe j și qu, încât altcum se respund de-
cat la latină; sonoul literelor j și latină nu se distinge
de a lui și la română; ea în limba românească se
respunde ca la francă său ca cirilescul ж, precum
în: joiu, june, jude, judecăt s. a., însă unde sonoul
lui j latină, ori germană, ori ungurescă se aude în
vorbe românești, acolo nu trebuie scrisă și ci ј

se adaoga la nume în capetă un u (cu și din prenumea respondiendu-se eara-să scurtă), ca caracteristica numerului sing. debuind a fi distinsă de num. mult. în și; ea că altă este mosiu (adeca unul), alta mosi (adeca mai mulți).

precum in: Trařanů, Ioan, Gruřa, Stořanů,
řerů, řeař, uleřiu, ařiu, malařiu, omuluř s. a.;
ear nicř cand trebue scrissř: Trajanů, Gruja,
Stojanů, jertř, jeřař, ulořu, malajru, aju, omuluj s.
a. Grammaticiř bumiř vor sei, ea nu trebue scrissř:
řepure, řerburi, řeu (ego, iři), séu dóra de tot
réu: jepure, jerburi, jeř s. a., ei epure, erburi,
eapa séu épa, epe, eř s. a. — In jacř, jaccere se
respunde ea: dř, subtře.

Ce se atinge de qu, acesta in: que, qui se
respunde ca: چه, چی (ciril), ear in qua, quo, quu
se respunde ca: ڪا, ڪو, ڪس (ciril, dar fiind ca cu-
vinte cu q in limba rom. sunt pucine; drept aceea
literatii romanii de astazi pentru usiuretatea orto-
grafiei scriu tot ce acelle cuvinte cu c precum: ce,
ci, cine, coce, in locu de: que, qui, quinque, coquu,
asia: care, ca, cocu, ecualitate in locu de: quare,
quo, coquu, equalitate s. a.

Scurta aretare, cum se se ceteasca literele sunatori si nesunatori, candu-si stramuta sonul:

a, e (cu semn. scurt.)	se	respunde	ca	ъ.
â, è, î	"	"	ж-ж.	
Ce, ei, ei	"	"	че, чі, ч-чі.	
chi, che	"	"	ші, ке.	
dî, dii, di	"	"	з-зі, зіл, зж-зі.	
ge, gi	"	"	це, ц-ци.	
ghe, ghî	"	"	ге, гі.	
sî, si	"	"	ш-ши, ші.	
sî	"	"	сі-схи.	
tî, tiî, ti (cl)	"	"	ш-ші, шій, дж-ді	
j	"	"	ж.	
que, qui	"	"	че, чі.	
qua, quo, quu	"	"	ка, ко, кх.	

Alte observari mai departe:

Se intempla uneori de unii si altii mai putin dedati se impedeaca la unele vorbe, in care vine inainte sonul gutt. ori nasalu, nesciendu: ca sonul gutt. se-lu scrie cu a ori cu e (cu semn. scurt.); si eara sonul nasalu: cu à ori cu ê? — In astă intemplări cercam si judecam, ca vreunul dintr-o aceste doue sonuri de care litera e mai aproape; deci de se poate deduce din a curat, scriem sonul gutt. cu a (cu semn. sc.), celu nasalu cu à; de se poate deduce din e, ori reduce la e, scriem sonul gutt. cu ê, celu nasalu cu ê. — Unde nu prea putem deduce, ori reduce sonul la originalitatea sa.

acolo inca judecam, care litera ar si mai aproape de acelui sonu, si apoi o luam aceea, astia scriem: *vārēscū* ori *vīrēscū*, ear nu *vērēscū*, *vērū* nu *vārū*; *sārū* (*salso et salio*), nu *sērū* (*serum lac-tis*), anteiu (*ante*) *rētēcēscū* si *rātēcēscū*, *rēngēscū* si *rēnjēscū*, ear nu *rāngēscū*, *rēvna* si *rivna*, ear nu *rāvna*, *ingrigēscū*, *negrigēscū* (*negligo*), ear nu *negrījēscū*, nede s de, das de, *gusba*, *bas-ma*, *cismā*, asi s derea, ear nu *nedejde*, *dajde*, *gujbā*, *hajmā*, *cijmā*, *asijderea s. a.*

Intre alte observari ce s'ar mai pute atinge. — Lassandu altele afara ca deadreptul de Grammatica tienetore, — mai aducem cateva pentru desvelirea literaturii, si scriintiei :

1. Ca tienendu-ne de adeverul principiului enuntatului, dar totusi dorind a determina cevasi mai stabilu, intrebam: ca ore unele nou intrebuintiate nume adjective — luate din limba latina de a 3 declinatune, *) si pentru limba rom. precum vreunii pentru ambele genuri terminate in e — nu ar si mai bine a distinge ambele genuri nearticulate in ū si a (cu semn. sc.), ear articulate in u l si a, decat pentru ambele genuri nearticulate in e, ear articulat barbatesc in e - e, si sem. in e - a, precum: *amicabile*, *sociabile*, *comportabile* omu, si *amicabile*, *sociabile*, *comportabile*, *muiere*, si nu doara *amicabil ū*, *sociabil ū*, *comportabil ū* omu, si *amicabil a*, *sociabil a*, *comportabil a*, *muiere*? ear articulat: *amicabile*, *sociabile*, *comportabile* omu, si *amicabile*, *sociabile*, *comportabile*, *muiere*? *comportabil u l ū*, *comportabil u l ū* omu, si *amicabil a*, *sociabil a*, *comportabil a*, *muiere*? din aceea mai veros causa pentruca in intemplarea de anteie nr. mult. nearticulat se formeada pentru amendoue genurile in ū — nesfiend nici o distingere intre multoratul genulu barbatesc, si femeiesc — precum: *amicabil ū*, *sociabil ū*, *comportabil ū* omeni, si *amicabil ū*, *sociabil ū*, *comportabil ū*, *muier*; si ore nu ar si mai bine pentru distingere intre genul barbatesc si sem. precum in sing., astia si in nr. mult. nearticulat barbatesc in ū, si sem. in e; ear articulat in ū, si e - e, precum: *amicabil ū* scl. omeni, *amicabile* scl. *muier*, si eara *amicabili ū* scl. *omeni*,

si *amicabile* e - e scl. *muier*? — Ar si bine a se face la adjective — unde numai se poate — in totu locul distingere intre genul barb. si sem. precum in ur. sing., astia si in mult., ca-ci aceea se tien de perfectibilitatea limbei; se nu ne luam dupa prea pucinete adjective (de 3 declinatune latina), pena acum in limba rom. intrebuintiate fara astfel de distingere pentru nr. mult., se nu ne luam dupa aceste: *dulce*, *verde*, *mole*, *ferbinte*, *subtire*, catra care se mai adaoga: *rece*, *tare*, *mare*, *iute*; ca-ci earasi sunt din contra adjective rom. in e, bater de la latin nu se tien de a 3 declinatune, ci de a 2 precum: *limpede* (*limpidus*), *repede* (*rapidus*), *manunte* (*minutus*), *turbure* (*turbulentus*), debuindu aceste dora a essi nearticulatu in: ū, a (cu semn. sc.)? dar usul astia le-a canonisat, precum au canonisat si pe urmatoriele substantive (de a 3 declin. latina) nu in e, precum sunt: *capu*, *omu*, *fulgeru*, *ossu*, *elefantu*, *turnu*, *genu*, *fiscalu*, *ospetu*, *nepotu*, *tempu*, *aeru*, *vasu*, *essamenu*, *scorpionu*, *leu*, *boiu*, *vulturu* (si *vulture*), *mascru* (si *mascure*), care dupa principiul de sus ar trebui se se profaca in e, adeca: *omine*, *capite*, *osse*, *turne*, *generu*, *fiscale*, *ospete*, *nepote* s. a., ce nu va fi nici cand bine; apoi nu avem si nume subst. de a 2 declin. latina in e, pe care earasi usul astia le-a canonisat prenum: *burete*, *bine*, in locu de: *buretu* (*boletus*), *binu* (adeca bunu)? — Nu suntu multe nici substantivele dela a 3 declin. latina in e precum: *parinte*, *parete*, *cane*, *epure* s. a., de ce unele substantive latine de genu barb. de 3 declinat. sau canonisat pentru limba rom. in e priimindu-le in genu sem.? precum: *pane*, *fune*, *pasare*, *mare*, *sare* s. a.? de ce nu *pastore*, *altare*, ci *pastoriu*, *altariu*, si de ce se nu sia bine: *militariu*? de ce dicem: *silvestru*, *pedestru*, *campestru*, *semestru*, *simplu*, *duplu* s. a., ear nu dicem: *silvestre fruptu*, si *silvestre érba*, ci *silvestru fruptu*, si *silvestra érba* s. a., in nr. multor cu terminatiun distinse pentru ambele sesse. — Seu dora ne temem ca se va denega latinitatea adeca romanitatea acelor adjective deaca vom priimi pentru nr. sing. ū, a (cu sem. sc.), ear pentru nr. mult. ū, e? — Ce au fostu pena acum, si ce poate fi si deacum dupa asemenea impregiurari bine, remana neinstramutat, se nu ne slimus totu a novisa; usuratarea inca se lupta si postesc priimirea distingerei — la adussele adjective — intre ambele genuri.

*) In limba latina la asemenea adjective ablativul, dela care s'ar deduce acele nume, nu esse in e, ci in i; numele substantive essu in e.

2. Asemenea adjectivele de genul barb. nearnicatū in: iu, ū, toriu, pentru genul femeiescū cum ar si mai bine a se priimni, in: ie, ia, toare, séu: ia, ia, toria (cu semn. sc.)? precum din: albiu, târdiu, sugaciu, lueratoriu, si va: albie, târdie, lueratoare, séu: albia, tardia, singaciā (cu semn. sc.), lueratoria? ear in nr. mult. pentru amendoue genurile fara distingere: albi; tardii, lueratori (ca-că pentru genul fem. nu pote fi in nr. mult.: toare ca in nr. sing.), séu priimind terminațunea adoua: amendoue genurile vor si distinse, asia: albi, tardii, lueratori, barbatii, si albie, târdie, lueratorie muierii; séu dora barbatescul: iu, ū se sia fem: ie, ia, ear nr. mult. formatu in: ii, ie; pentru toriu se sia toria, in nr. mult. barb. in ū, fem. in ie. — Tote aceste bine este a le sci distinge, precum bine este a sci distinge si pronunțațunea: dela domnul domni, si dela domnia (domnie), domnii, dela albul albi, si dela albiu, albia (albie) albi s. a. (Va urma.)

Unu Cerculariu

sub Nr. 78 din 20. Ianuariu a. c. cuprinde mai multe obiecte interesante si denne d'a se impartasi si priu organului acesta, din care si estra gemu urmatoriele:

„Onorate in Christosu Frate! Dorindu ca tote beneficiurile Clerului, care nusu legate de ceva osebitu statu, dupa harnicia fiesce ca ruia se sia deschise inaintea tuturora celoru vrednici si harnici dein Cleru, ve renduimu, ca se vestesci la toti Preotii aceia, cari au trebuinciosa sciintia si zelu de a invetia si a fi professori in Gimnasiul Blasiului, se se insciintiedie la Scaunulu Episcopescu prein Protopopulu sun, ca la ce felu de sciintie? si la ce Classe sar' senti destoinici de a face destulu? ca asia sciindu, si cunoseundu de tempuriu harnicia fiesce carnia, in intimplari ca a cele, candu ar' deveni vreo statiune professorala in Gimnasiul Blasiului de vacanta, se scimu pe cine se chiamamu, si la ce felu de Classe, si cui sai putemu da beneficiulu si interessanta pentru Natiune, Cleru si moralitate deregatoria professorala? — Alta conditione nu se postesce fora sciintia si harnicia, zelu si portarea morală, si se sie Preotu seu Clericu, care se tiene de Cleru. —

Cu aceasta occasiune ve demandamu, ca pana la sfarsitulu lui Februaru a. c. negresitu fiesce care Protopopu se ne tramita o consemnatiiune a Vedovelorui preotese, in care cu tota sinceritatea se se puna:

- a) De ce versta este preoteasa, si de cati anni ei veduva?
- b) Catu prunci feciorasi si fete are ne crescuti?
- c) Ce subsistentia are, remasaua dela Preotu se pota trai, séu are bunuri si mosie?
- d) Are frati, carii se o mai pota adjutora, si dein ce au traitu pona acum?
- e) Ce portare morală are? portasi cinstea? nui betiva, de lume, sau altumintrelea persona stricata si cu nome reu? tote forte conscientiosu se ni se insemmddie si tramta; precum si a deficienților Preoti, si morală loru comportare.“

Deaci indemnanduse clerulu la lectur'a producțelor literarie romane, urmeaza: „Mai incolo intru intielesulu ordinatiunei inaltului C. R. Guberniu dein 7. Decembr. 1852, Nr. 26,018/2506, in privintia acelora tineri, carii mai nainte in academia Iosefina, dupa acea in universitatea vienesa au invetiatu medicina, de ora ce acestia sunt indetorati a sierbi 8 ani ca Dostori la militia, la templare candu vreunulu de acestia sar' arcta inaintea Fr. Tuale cu cugetu de ase casatori, strinsa datoria vei ave nu numai pre unii ca aceia ai indrepta ca sesi scota facultate dela Iurisdictiunea militaria, ci neci la o templare se nu cutezi ai cununa, sau a le da voie de a se cununa, pana ce nu voru arata in scrisu formală facultate dela aceea Iurisdictiune spre a se poté casatori.

Apoi: devenind in vecantia Parochia Ploczka-Banya cu salariu annuale de 200 f. m. c. dein Casa Camerală provediuta, pre cari deintre Preotii ar dori a dobendi acea statiune, sei indrepti F. Tua ca pona in 15. Martiu a. c. sasi tramta incóce cererile sale cu necessariele documinte provediute. Sel. subscris: Episcopulu Alexandru.

In dreptare. In Nr. Foiei trecutu, column'a a patra cu litere din casu si necasu remasera mai multe sminte, dintre carele corege: seriea a 2 in locu de geau: grau; seriea a 5 in locu de: el qualui svabescu — citesee: al quelui svabescu; in versuri seriea 1 adauge: in — folosulu; seriea 2: rostite; ser. 3: condus; a 4: cela ce; ser. 5: mormenturi; ser. a 7a in locu de pistate cletesee: pistate; ser. 9: Ea verde Ti da simbolulu vietii neatacate; Primesce o, si ferice sce. Literariu: seriea 9 in locu de an. 1861 cit. 1851; ser. 21: Abenseragiu. — Pretiu: Bibl. relig. de A. Dion. 36 cr.; Cartea: 48 cr.; Batra. mist.: 26 cr.; Logof. sat.: 48 cr.; Proverb. lui Solo.: 1 f.; Eventurele: 36 cr.; Arpa: 48 cr. m. c. —

МАРИШАЛБЛЪ МАРМОНТ

асвира

Спірітвазі фіндуї Мілітаре.
(Брмаре.)

Ди фін аль оптвлеа капъ копріnde „вътъліле оръ ловіріе.“ Есте къ не пътінъ а тракта къ de атъртвла decspre dicпозіціїл ве тревескъ дитропсе ла kondvчереа впій вътълії. Че се atinе decspre ашезаре, зіче авторвлъ къ о артів de на-тръ dibizії ашезатъ ди ржndвсеалъ de вътълів, din ачестеа треї dibizії фіекаре се айвъ о врігадъ ди ловіре 1 із ші вна ди а 2а ловіре, іар dibizia 4 дитреагъ ди доъ врігаде деосевіте се констітгє ла спате ресервеле. Кълърімеа ші артілеріа dibizіїлор сь стеа ла фаланчеле лоръ, іар резерва ачесгора амве соіврі de артів съ стеа din дослвд педестрі-міл dibizії de резервъ. Асвира карактервлъ вътълії офенсівіе ші дефенсіві, фаче твлт вътълії de сеатъ фоарте потрівіте. Чеа din тълв о аплікъ маі твлт остатілоръ фрапдезі, іар чеа de аль doilea остатілоръ енглезі, адвкмпдъ дитръ ачеста minspate аргументе din ляпtele пепінсвале. Ди зртъ се адвче дитревареа ла вътъліеа офенсіві: „ла каре бръ азілі есте маі фаворавілъ а со дичепе?“ Ди тръ кътъ атжръ ресвататвлъ опера-дієл дела ачестъ дитрежівраре, не дъ довадъ ди ведератъ ексепталъ лії Наполеон ла Ватерло. Ди чеа маі ляпгъ зі а апвлві апвкъ елъ пе ен-глезі авеа ла 11 бръ дінпінтеа амеазъ-зеї, кжндъ елъ штіа dінtr'о скрісоаре а лії Блівхер кътре Веліптон, каре о прінсесе, къ ачелъ din тълв авеа пътіа се плече ла патръ бре діпъ аміазъ-зі. Ера Наполеон дінвінгъторъ? атвпчі се пътіа пео дитрівіа артів прссіене, діпъ че арв фі дінвінс не чеа енглезъ; іар de мі ера пороквлъ артілеріа не фаворавілъ (преквіт іа фост), апої се пътіа со-коті порочітъ de a ну авеа ди тіжлоквлъ вътълії ші о альт а doea артів не канвлъ съв. Din ачестъ ексепталъ се поате ведеа къ грепіта алецеріе а бре фі о кове реа, ші чеа маі таре парте а катастрофей ачелей зіле izворж din ea.

Чеа de a патра, ші чеа din зртъ деспъріїре, о пътіеніе авторвлъ „філософіа тілітаръ.“ Еа копріnde тіжаліческа дінржіріе а дічелві асвира спі-рітвлъ оштіре спісь лії. Шінереа ди впій старе a дісчілініе! стъ ачі ди ржndвлъ челъ маі de на-інте. Ачі се поате къ твлтвіре ведеа, къ тоате че квріндъ ди ачестъ парте decspre дінспшіріле карактервлъ дічелві, він dінtr'о прівіре къ тотвілъ

побіль ші преттіндінеа лятінать de чеа маі таре втапітате, каре добедеште къ а са даторів пт есте дитрлінітъ птмаі къ ісвжізіле ди контра інітіквлъ, чі ші къ фалта дінгріжіре de аї съ. Дінгріжіреа чеа маі de апроапе пептв віпеле лоръ трвпескъ ші сівлетескъ, съпътатеа фісікъ ші тораль а остатілоръ ну сінг аїчі піч дитр'влъ тілъ лъсате ла о парте, опі даторів de a діа-клась але капвлъ артів. Decspre асеменеа даторів тораде ну авеа ди тіміл de de твлтъ маі піч'о гріжъ, ші кіпвлъ кът се стрінцева о артів ди кжтпк не аратъ ачі впій ексепталъ: „Фердинанд Шлеа пофті ла сіне пе Валеппітай, ші черв о артів дела елъ.“ Асеменеа трактеаъ ажт впій то-пархъ о дінпртвтаре къ впій ванкер de впій кре-дітъ лъцітъ. Спред а форма о артів кът съ каде, тревве съ ексістезе о дінкредеде речінрокъ дитръ тоате твдвлъріле din каре се копівне. Din а-честа се поате квпояпіте, кътъ de грепітъ есте сістема de a дінпіні лінса трвпелоръ de ліпів пріп гварда падіональ.

Дела оштіре трекжндъ ла дінспшіріле дічел-ле ведетъ пої ачеста маі къ сеатъ ди адеяврата тіжлочіре а пттерів воїнціе кътре дарзріле спір-твлъ. Ди пропордіеа атвелоръ дінспшірі стъ еле-тентвлъ дінвінцірі; ші de вомів воі търімеа фі-къріа, се о дінсптпмъ пріп кът о чіфръ, апа еў апі префері пе впій дічел, ла каре с'ар асемі дінцелцеріа ла карактеръ ка ші 1 ла 10, de кътъ не ачелъ, ла каре с'ар асеміна ка 15 ла 8. Трев-вінца de o асеменеа доміре а карактервлъ асв-ира дінцелцері, се фаче ди totд tінптвла сімп-тоаре ла ачела, кътъ есте дінкредінціа копан-діреа... Ди фрікоштъ е ръсінвіндеа дічелві, къ атътъ маі дінфрікоштъ къ кътъ ват фі маі твлтъ пттрпсъ de дінкредедеа даторілоръ сале. Спред а пътіа пврта ачестъ дінспшірі, есте птмаі впій сінгвръ тіжлоцъ. Діпъ че ва дитреквінца тоате пттереа пропріе а спіртвлъ съв, съ фів дествлъ de таре ші дествлъ de хотържт, спред а се пбре песте тоате дінжіплятоаре зртърі, ші ди піапвріле сале се гьсесакъ о търіпітоась твл-цумтів а фапгелоръ.

Не костісіште о греа хотържре пептінца de a десволга аїчі діпъ кввінцъ чітъліле капвлъ din зртъ, пептв къ ди фантъ маі къ ну сар пт-теа чева маі ногрівітъ а се зіте асвира ачестів обіектъ. De мерітъ чева бре о датъ а се чіті de врэвпвлъ че квцетъ а фі вреодатъ капъ аль ар-тів, апа ешт ачелей търеце рефлексі, каре ле-а

амітєрнєтъ авторвлѣкъ дп ачестѣ канѣ фе пе брть, ачеле че аѣ чељ din тѣлѣ терітѣ а чеї таї жигрі-жите лвърѣ амінте а сале. Авторвлѣкъ стъ ачі а-ша де свѣсѣ пестѣ овіектвлѣ сѣд, елѣ длѣ прівшесте кѣ атѣтѣ de інспіратъ лімпезіціоне, фітргъ кѣтѣ мінене нѣ ва лъса din тѣлѣ ачесте фої дніке-тоаре фѣръ admірапе інітргъ десъвжріта тѣстстріе кѣ каре съпт ачі амітернуете реслатателе чедорѣ маї адажпч іскодірї. Ної репедітѣ ачеста: Ної допітѣ ка де ворѣ маї фі кемате вре одатъ ошті-ріе поастре ла лвить, атвпч інітгі маї пантѣ де а алеце пе цепералій днікредерї лорѣ, сѣт съ-піе кѣ сквіппътате зної єксаінпърї кѣ de амърп-твлѣ ачесторѣ mінпната дніппъртъшірі але тар-шалвлѣ Мартонт.

De Стоіка.

СЪВЕНИЕ ДИН КЪЛЪТОРИА МЕА.

XII.

Biéna, 12. Dec. 1852.

Абіа маї штів ла че локѣ тіамѣ дніпреквр-матѣ фірвлѣ скріорілорѣ теле адресате Dтале. Дп септътпа ачеста авзѣ діверсе алергътврї ші твльть неодіхпъ пъпъ съті вѣдѣ одатъ дні-кейсте контранителе, пептрг каре маї съптѣ сілітѣ съ стаў пе локѣ кѣтева зіле. —

Mі се паре кѣ діамѣ спасѣ de cocipea mea ла Тірлемонтѣ дп Белгії пе ла 12. Ноемвре сѣра.

Ope de зnde віне, кѣ кѣ зпеле дуерѣ есте ка ші кѣ вілї оменї: сімпатіцеzi кѣ еле, фѣръ съ шті центрг че!

Едъ дп zioa бртътбре пе ла $10\frac{1}{2}$ оре ешіндѣ din оселѣтъ терсеїт ла фабрікантвлѣ de машіна зnde фрам рекомъндатѣ. Лам афлатѣ лесне, пептрг кѣ Тірлемонтвлѣ нѣ е маї таре ка де 10 тїл лок-кейторї. Бпѣ вѣтръпѣ дніппагтѣ de статвръ, серіос ші венераверѣ тѣ прівшесте дніп' одаіе кѣтать ка зпѣ пъхарѣ. Ачелаш ворвіа пнтаї француз-ште; іарѣ чеї чіпчї філ' аї сѣ ворвѣскѣ ші пемщеште. Dніпрѣ ачештия F. J. Gilain есте зпблѣ din чеї маї ренптідї математічї din зілеле пбстре, каре кѣ картеа ca Les vrais principes des calculs diffé-rential, intégral et des variations, Bruxelles 1845 adзсо дніп' оеаштептатѣ конфесіоне пе матема-тичї Француї ші ал Белгівлї ші дп дніпсплекѣ — дпѣ dіспѣтѣ континзатѣ дп вроо патрг апї — ка съшї кзпоскѣ еропреа ca de каре пъпъ актѣ се зінеа ва нѣ штів de че комбрь. Бпѣ філ' алѣ

Длѣ Жілен е дп Biéna, ватваѣ дп Ресіа, зnde ла-крэзъ машине (зпблѣ ші алтвлѣ) пе сата Статв-лї, іарѣ чеїлайдї треї, ші о соръ вѣдѣвъ съп-льпгъ пѣріпте лорѣ. — Кѣ ачеста воіат пнтаї а'цї аръта, кѣ едъ фіндѣ рекомъндатѣ кѣтргъ пн-твлѣ фабрікантѣ аввѣт окасіоне de а пърсі одатъ, кѣтѣ ам зіче, віеда de ханбрї, ші а інтра іаръш фітрг'о фаміліѣ din челе таї ввпе.

Скріоріле ші се чітіръ квръндѣ; едъ фіссеїз дніпресврагѣ de метрій фаміліе; квріосітате лорѣ се зпісе кѣ дніпъсквта-ле оспіталітате. — „El, Domпзле, вої не аїчі аветѣ datinъ а ста de ворѣ кѣ кѣтѣ зпѣ пъхарѣ de віпѣ дп тѣпъ.“ — Че съ пегѣ, дп патрія mea тогѣ de астѣ datinъ пе дніпітѣ. — Пъпъ съ ръспандѣ едъ ачеста, пе ші сосі пе тасъ о вателѣ de Madeira, віпѣ гад-віпѣ ка аврвлѣ, лімпеде, преа гаствосѣ, тогѣодать ші преа спіртносѣ, пріп бртре фортѣ дніпелъ-торѣ. Белгіапї чеї вогауї аѣ віпвріе челе таї ввпе дела тѣпъ зптель, іарѣ веятвреле лвтв-ріе зе деспредуксѣ престе тогѣ. — Дніпъ че пе прітвяларѣтѣ дп зпна din фабрічеле de машине ші едъ авзѣ о прібнетѣ окасіоне de а admіра фоло-сзлѣ челѣ пемтърпітѣ алѣ штіппделорѣ механіче, пе сосі ші тімпіа пріпвзлѣ, каре ла бтенї іп-двестріе нѣ есте ла 5 оре, чи таї тімпіріе ла о брѣ дніпъ аміазї. Ка че тасъ ші вѣквѣ авврѣтѣ, подї сокоті дакъдї войз спіпне, кѣ віпблѣ de Бер-гендіа фі сферітѣ пнтаї пъпъ ла расолѣ, іарѣ апої се вѣт пнтаї шампаній амѣсь. Ачешти отенї штів лвкра ші твпчї; штів дпсъ ші трѣ. —

Дніпъ че дп Тірлемонтѣ маї вісітатѣ о алѣ фабрікѣ de машине тарї, кѣтѣ ші зпна de торсѣ лъпъ, дзтіпекъ дп 14 порпіїз ла Ралмонт дп Olanda дніподітѣ de зпблѣ din жевї фрадї Жілен: La Lіéjé (Lüttich) пе опрітьтѣ пъпъ ла тѣпека-ре вапорвлѣ пе ла $2\frac{1}{2}$ оре дніпъ аміазї. Пль-квѣтѣ четате Лтгедіа; іарѣ центрг ка съ дескрай mінпната індѣстріе а чедорѣ 80 тїл лок-кейторї аї-еї, аї съ петречї дніпржиса челѣ пндиш 5 зіле дп локѣ de 5 оре. О сървѣтбрѣ попорапъ воіосъ, сго-мотосъ тѣ дістрасе атѣтѣ de твлатѣ, дп кѣтѣ ерат п' ачі съ рѣтъпѣ de вапорѣ.

Пъпъ сѣра ла 6 оре ажксерптѣ пе Мосела (Meuse, Mass) дп жосѣ ла Maestricht. Че лвкѣ стрѣпіп, кѣтѣ се маї квпощте кѣ актѣ те афлі дп Olanda. De ші дзтіпекъ, de ші ачеста е о четате кѣ маї віне de 20 тїл лок-кейторї, дніпеште тогѣ о профпндѣ тѣчере атѣтѣ пе страте, кѣтѣ ші дп локалес цввліче; че е маї твлатѣ, бтенї

не ма 6½ бре се́ра дінъ тотъ не маи дінъ пріп вісєріче; кългърі ради ла капт въ тъніде де-стине дні форма крзчі стаі дні цепкі амєстекації пінтре попорѣ ші даі ачествіа ессенпіл дні о евлавіе въ тогілѣ пештептать дні о дірѣ ап-севъ въ вліть атътъ десгътиратъ преквтъ есте шесося Оландъ, деснре а къре локвіторі зіесе Наполеон I., въ ачесіаш ах дні вінде лорѣ птмаі апъ рошівъ, іаръ ні съпніе. Се дінвіне днісь ка аічі съ'ді спвпѣ ші тні алтѣ адевърѣ: попорѣлъ дні вісєрікъ ера маі престе тотъ дні класеле држандъ, каре п'ах қнді съ'ді захте аль тън-гъре пентръ сферіпіде лорѣ дні тіле зілеле ші пічі кіарѣ алть петречоре, дні кътѣ птмаі ла алтарвл челві че а тврітѣ пе крзне; іаръ класеле маі въ старе, класеле de сесъ дінцил дні Оланда ка ші пе аїреа театрѣ, кафенеа, касіне, соареле, валврѣ, кончертре, птмаі ла вісєрікъ ні вінде.

Дні зртътобреа дімінедъ не ма 7 бре пе дні-вркарьтѣ іарыш дні ванорѣ ші ажвісерътѣ авіа ла 4 бре дні Рамонт, четате іарыш въ врео 20 ші локвіторі. Аічі аввіз а'мі чере воі въ съ почв інтра ла о фаврікъ таре de хъртівъ. Штітвѣ есте въ секретбл фаврікърій de хъртівъ дні ах п'пъ дні зіоа de астзі маі твлатѣ оланзій дектѣтѣ алдій. Дорінда шеа фу дніквідатъ въ ресклатѣтѣ пе каре ей п'лѣ апітептатѣ ші ачеста дні рѣстітпѣ птмаі de 3 оре. Дірєгъторі фаврічей не пріїміръ въ ачеса ръчель квпоскѣтѣ ла оланзій de кътв тітѣ альта пі въ къчвле же вап; пічі кіарѣ скрі-сіреа пострѣ рекомпнітобре ні продвче пічі о скітвартѣ дні фісіономія Adminістрътві; птмаі днівъ че о чіті, фъкѣ тні сеівъ de компліментѣ тпіорѣ, пе артѣтѣ шіеа, пе скісе фртмосѣ днілітѣ, пе kondvce пріп тітѣ тпіорѣ фаврічей, пе е-сплікѣ тотъ че доріам, дні челе дні зртъ пе спвсе къ пі маі аре de артатѣ, чи въ днівъ остеопель тревзе чіпева съ се ші реставре; апоі пе днівъ дні локвіпіца ші ла фаміліа са; демъндъ вінѣ de Брг-гандъ ші дігаве. Птмаі днівъ че демертарьтѣ па-трѣ вателі птітврьтѣ шіеа дела ачелѣ отѣ de оме-півъ, каре днісь ле діміссе тотъ въ речёла фірсѣтъ карактервл въ съ паціоналѣ, пе проміссе днісь въ престе о брѣ пе ва вісіта дні оснелвл пострѣ ні пе ва kondvce дні врео дні касіне de а ле лорѣ, чеса че се ші дпітврьтѣ не тінвтѣ, пентрвкъ шітї вінѣ вакъ вътвалітата оланзілорѣ ші а англі-лорѣ са фъкѣтѣ провербіаль дні Европа; ла ей эр фі тні фелів de крітъ, брепквтѣ о пттаре de карактерѣ а ні се дінѣ de бра промісъ. Малітіе

да жірнале, вініардѣ дні віре вінѣ ера твіждоче-е пріпчіале дні цттрежере дні ачелѣ касіне; іаръ ца 9 бре пе франѣ о шікъ соціетате дні твсіканці ші твсіканте, дінтрѣ каре дні вісітвл вон-версърії віор жіл. — Се піте ка ачеста фісіономіл врпете ші ачел ові пегріл стрълвчоші съ фіе din Olanda? дпітреваів ей. №, чи ачеста съп-дні фамілії венетіче, дні Франца, дела Бріаса, ші че маі тнів ей de віnde. — Adікъ кам ваг-віnde? — Кам ашea; днісь вакъ вінѣ ла еле, съп-фамілії de — дігаві. Портал лор чез чірдісат, пълъріїл de варшонѣ, інелеле de diamant съ пі-те факъ а креде въ ар фі алг пеам de омѣ, съп-дігані. Ва съ зікъ, ей tot ей, пе ла воі ка ші пе ла пої.

Днівъ че дні пвдінеле оре петрекътѣ дні Рамонт фъкѣтѣ вівпопітіоне фірте інтересантѣ въ б-мені de аї indвстріе, карій се адіна фімируїр де міне ка ла ні штів че прівелінте ші тъ коміарда ка о симъ de жітревътѣ десире шатріа пострѣ, de indвстріе, ръсвоіе трекътѣ, de тврчі лі дні фе віедітреа въ еї (sic); пе ма 11½ оре пілтеа пе пнсерътѣ дні поштѣ ші пе таіл дрепт ал ржніві пе de кътв Пресіа реоань дімінеда пе ре'пітоб-серътѣ іарыш ла Местріхт, de віnde іар пе пнсерътѣ пе ванор ка съ ревенім ла діеіж, зіде аш ші тасѣ. Дні зіоа зртътобре порпірът de аколо пе дртмл de фер ла Verviers, въ ской ка де пі с'ар да воі, съ почв арпна о кътътврѣ дні аlte ті-пнпі аде indвстріе. Аічі adікъ се афль фаврічे фірте ренпітіе de пнпвръ фінъ ші de аlte цес-тврѣ твіестріосе de лъпъ. Dékъ пі ерат въ філъ Dлz' Жілен ші de пі артат въ съп-стріп трап-сілан, апевоіе аш фі птгѣтѣ інтра дні фаврікъ; аїреа днісь жіпеле фаврікант (татъ съ въ сенатор дні парламентва Белгівілі) тъ пріїті фіръ скр-піл. Дні ачеса фаврікъ се фак пе апъ вътѣ 17 міл вакъці de пнпвръ фінъ, ктм ші аlte цесетврѣ tot de лъпъ фінъ ші віратъ. Аічі дні вінѣ а тінте а жітрева, бре тітѣ цехівріе постъварілор din орашеле съсептї арделене вътѣ вакъці (вігврѣ) de пнпвръ съп-дні стаіе съ продвкъ пресге апъ! Ваі de еле, о сінгрѣ фаврікъ ле днігітѣ пе тітѣ.

Ла Вервіерс іарыш фъсей оспітат въ вінѣ de чел маі віп. Съ пі тъ ржні къ'ді тог сінв пе віnde вътѣ вінѣ ам віт; о фак ачеста пентрѣ ка съ везі апалюїа жітре датінеле веліапілор ші але пострѣ. Ardeleapya каре продвче еї днівши вінѣ те жівіе въ вінѣ; веліапіл, каре авіа днівіште віда пе ічі коло, те ощещеніе тог въ вінѣ щіл.

Тркка дії дъ двлчедъ, кафеа ші чввак; пемдзя
вере, твскавля ртн ші раків. № се кввне съ
даш вітърп, къ веліанілор престе tot же плаче а
трьі віне, апої десь язкъ къ тік къ шаре, деть-
шн ла тіраре.

Но 17. Ноємвр. реажинсей іарыш ла Тірле-
монт, зnde десь че тіам терпінат тревіде пептре
каре венісем атьта кале, дп 18. dim. ам порніт
ла Брівсель, къпітала Белцівлі, ікона Парісвль,
четатеа дп кареа пічі чодор ессілайду під лі ее з-
реште а трьі, о четате ачеста че фаче тінблі дп-
трз кълтвръ ші indвстрі, а къреі страте поль есъ
ла din пътъпто пе тот апз, каре din 140 тіл ло-
квіторі, къді пптира ла 1830 акрескі пею ажвт
ла 240 тіл; маі дп скврт о четате, пе кареа къ-
ніталеле ші четъділе статврілор жкпе ші маі де-
жкврпд порпіте пе калеа пропышіреі ар треві съ
о іа de zo modelъ твлат маі коръспвпзеторів ско-
пвлів de кът къ іа Парісвл ші Londonвл, дптрз
каре съпт sunt magna bona mixta magnis malis,
кънд din контрь Брівсела дпделептъ а штіт дп
въда din тріста сперіпцъ а автор четъді. —

Din Брівсель, десь че іам вісітат челе маі
емінінте рапітъді ам ешіт дп 19. Ноємвр. ші
пе ла Валансіен ам інтрат дп Франца, іаръ с'ра
ла $7\frac{1}{2}$ оре ам ажвпс дп Паріс, de зnde птмаі
десь опт зіле трекві ла Ельвідіа.

Къ атьта съпт сіліг а'мі дпкеіе астьдатъ чі-
къла скрісорілор, din кавсъ къ престе 2—3 зіле
воів пъръсі ші Biena спре а пъ маі апроніе de
патрій ші фамілів. Сокот десь ка déкъ дпре-
дізръріме тъ вор ерта, съ тъ окви маі деапропе
ши маі вікрос къ indвстрія Белцівлі, а Olandeі
ші а Ельвідіе, tot цервде твлат маі тічі декът
патрія постръ, кът de есс: Белцівлі, каре пе 600
тілврі пъттрате хръпеште $4\frac{1}{2}$ тіліоне локвіторі,
ші тотвши — тінблі! пролетарі періквломі під
аре ка Франца! №, пептре къ ашезъмітеле дп
съпт ввне, дпделепте, с'піте.

Ла реведере шчл

Алъ Дтале Г.

IMNѢ СОЛЕНЕЛЪ.

Жиитатѣ de тоатъ Грбна Nадіонале din Країона
ла 4. Декемвріе 1850, Апіверсаца зі а Мітропольї
M. C. Преадъпъцатвалі Domnѹ алъ дрерс Рома-
пешті Барвз D. Штірвей.

I.

Ромжн! воі, сімдігорі!
Беніді еъ челеқрътм

Мъреада зі!
Ші червялъ сълѣ рзгътъ
Не Пріпцвлъ ч'ялъ віртвосъ
Дп тропв'ї глоюсъ,
Алъ вечнічі.

II.

Спаєндід' ачаетъ зі,
Дп тражпс'a а лвчітъ,
Ші ва лвчі:
Сперандза ч'ам допітъ.
Noі тоці сжптемъ Ромжн,
Пэріпгे креаторъ!

Te інвокътъ.

III.

Філ 'н веіі апърътъръ,
Пріпцвлъ Domпітъръ;
Есте Ромжн.
Адоръ Дара Са,
Пріп леци а о 'пълда
Етерп' а квдататъ!
Noі 'з адорътъ.

IV.

Ші 'н ініма поастръ
Аморъ ді консервътъ,
Аморъ етерп'!
Опореа пе адасъ,
О! Ромжн! сімдігорі!
Azі пополвдъ стрігъ
Дпфльквратъ.

V.

Тръласкъ ал постръ Domпі,
Віртвосъ Пріпцв Domпі
Ші глоютъ!
Тръласкъ е віртвосъ,
Тръласкъ глоюсъ
Тръласкъ! съ стрігътъ
Сълѣ адорътъ!!!

T. C.